

TILSKUDD TIL KULTURINSTITUSJONER IFB COVID-19, PROP 51 S (2020-2021) HØRINGSSVAR TIL RETNINGSLINJER

Til: Kulturdepartementet

Kopi: Stortingets familie- og kulturkomité

Vår ref.: 20/61/ST

Dato: 30.11.2020

Vi viser til e-post av 27. november d.å. og takker for muligheten til å komme med innspill til retningslinjer («forslag til tekst til Kulturdepartementets hjemmeside og som kan sendes institusjonene») for fordeling av 60 mill. kroner i økte driftstilskudd til enkelte musikk- og scenekunstinstitusjoner og museer på Kulturdepartementets budsjett ifb. Covid-19, jf. forslag i Prop. 51 S (2020-2021) kap. 323 post 77.

Tilskuddet skal tilfalle institusjoner med over 60 pst. offentlig finansiering, som helt eller delvis er nødt til å stenge ned publikumsrettet virksomhet etter innstramninger i lokale smittevernbestemmelser (som i Oslo og Bergen) for kulturarrangementer i november og desember 2020.

I departementets utkast til retningslinjer er det kommet inn forutsetninger og prioriteringer som ikke er lagt frem for Stortinget i Prop. 51 S (2020-2021).

For å sikre armlengdeprinsippet, og at midlene treffer best mulig i forhold til reelle behov, anmoder vi om at utkastet til retningslinjer endres slik at:

- 1) Forutsetningen for tilskuddet om at institusjonen har gjennomført alternativ publikumsrettet aktivitet fjernes.
- 2) Tapte inntekter vil bli prioritert dekket før merutgifter til alternativ formidling.
- 3) Det presiseres at tapte honorarer, samt tapte inntekter knyttet til arrangementer, utleie, omvisninger mm. inngår i inntektstap som kan dekkes sammen med «tapte billettinntekter, tapte inntekter fra programsalg, kafé og butikksalg samt eventuelle andre kommersielle inntekter som bortfalt som følge av innstramningene».

Våre forslag til endringer vil være i tråd med forslaget slik dette er presentert for Stortinget, samt med Kulturdepartementets tidligere presisering av at det er institusjonene selv som må gjøre selvstendige vurderinger av grunnlaget for alternativ drift, jf. brev fra Kulturdepartementet til tilskuddsmottakere av 26. mars 2020.

Kompenserende tiltak må være basert på en tillit til institusjonenes fundamentale ønske om å være i dialog med publikum, og en anerkjennelse av hvor krevende denne dialogen nå er i genuint kollektive og levende kunstformer. Tiltakene må legge til rette for institusjonenes kjernevirksomhet og for kvalitet i tilbudet både under krisen og ved gjenåpning for publikum når krisen er over.

Det er gledelig at Kulturdepartementet foreslår øremerkede midler til scenekunstinstitusjoner som mottar offentlig driftstilskudd fra Sametinget. Vi har som tidligere uttrykt, lagt til grunn at staten bidrar til den

samme likebehandling mellom institusjoner på Kulturdepartementets budsjett og institusjoner som mottar hele det offentlige driftstilskuddet lokalt gjennom bevilgninger til disposisjon for kommuner/fylkeskommuner.

Vi har også anmodet Stortinget om at institusjonene, i tillegg til den foreslåtte kompensasjonen for inntektstap som følge av *lokale* smittevernbestemmelser, sikres ytterligere kompensasjon for inntektstap som følge av *nasjonale* innstramminger, herunder den nye definisjonen av *fastmonterte stoler* som krav for å kunne ha inntil 200 publikummere på arrangement innendørs.

ALLE INSTITUSJONENE ER I AKTIVITET

I proposisjonen er tilskuddet omtalt slik:

Økningen skal dekke opp for inntektstap som følger av innstramminger i smittevernreglene, samt merutgifter knyttet til omlegging av drift og aktivitet for å opprettholde alternativ publikumsrettet aktivitet, herunder digital formidling. Det vil være en forutsetning for tildelingen at driften ved institusjonene opprettholdes i perioden. Midlene vil bli fordelt etter innrapporterte opplysninger fra institusjonene ut fra en samlet vurdering av inntektstap og merutgifter knyttet til de nye innstrammingene, samt digital tilgjengeliggjøring og formidling av kunst- og kulturinstitusjonenes aktiviteter. Med sikte på etterskuddsvis utbetaling foreslås det at bevilgningen på posten tilføyes stikkordet «kan overføres». Utbetaling av tilskudd vil avgrenses til å omhandle aktivitet i november og desember 2020.

Den eneste forutsetningen som er gitt for tildelingen av midlene er altså *at driften ved institusjonene opprettholdes i perioden.*

Dette er slik NTO tidligere har påpekt en uproblematisk forutsetning fordi ingen av musikk- og scenekunstinstitusjonene som er blitt tvunget til å stenge ned den *publikumsrettede aktiviteten*, har stengt ned *driften*.

Til tross for allerede store inntektstap, benyttes knappe ressurser til å holde virksomheten i aktiv beredskap, samt til å planlegge og forberede kommende sesonger. Det vil si at institusjonene er i full aktivitet med planlegging, forberedelser, produksjon og prøver for å kunne møte publikum ved første signal om gjenåpning.

I tillegg til å planlegge, produsere og holde allerede planlagte publikumsaktiviteter ved like, er det noen av institusjonene i Bergen som spiller for 20 publikummer, slik de er oppfordret til av Kulturdepartementet, med de kostnadene det medfører.

Enkelte driver oppsøkende virksomhet utenfor Bergen og Oslo, mens en del har planlagt for alternative publikumsrettede aktiviteter, også digitale visninger og produksjoner.

Mulighetene for alternative publikumsrettede aktiviteter, herunder digital formidling, er imidlertid avhengig av det allerede planlagte programmet. Noen produksjoner egner seg simpelthen ikke for digital formidling. Utfordringene er særlig store innenfor scenekunsten som er en genuint levende kunstform som skapes i sanntid i møte med publikum.

Kunstnerisk integritet og kvalitet må ivaretas i tilbudet til publikum også i alternativ formidling. I tillegg må kvaliteten vedlikeholdes, kunstnerskap videreutvikles og kompetanse opprettholdes i sårbare virksomheter slik at publikum har et mangfoldig tilbud av høy kvalitet å vende tilbake til når krisen er over.

I lesningen av proposisjonen har NTO forutsatt at departementet har denne innsikten i institusjonenes kjernevirksomhet, arbeidsmåter og utfordringer, og at drift dermed *ikke* er avgrenset til publikumsrettede aktiviteter.

Vi har også lagt til grunn at Kulturdepartementet anerkjenner armlengdeprinsippet, og at det ikke følger føringer med tilskuddet som griper inn i institusjonenes innholdsproduksjon og programmering.

For å sikre at digital formidling ikke ender opp som en politisk føring og inngripen i kunsten, har vi allerede spilt inn til departementet at inntektstapene må kompenseres først. Hvis det innenfor rammen på 60 mill. kroner i tillegg er rom for å dekke merutgifter til alternativ formidling er det positivt.

BRUDD MED ARMLENGDEPRINIPPET OG UNDERINFORMERT STORTING

Kulturdepartementet har ikke lyttet til disse innspillene fra NTO.

Derimot er det i utkast til retningslinjene for fordelingen av midlene nå formulert som en *forutsetning* for å få tilskudd at institusjonen har gjennomført alternativ publikumsrettet aktivitet. Dette er formulert i følgende punkter:

- *institusjonen må dokumentere å ha tilpasset driften og gjennomført alternativ publikumsrettet aktivitet. (Dette kan være alt fra fullskala digitale produksjoner, om det lar seg gjøre på så kort varsel, til kortere digitale innslag som dokumenterer hvordan institusjonene arbeider, trener, samt andre typer formidlingsbaserte aktiviteter.)*
- *institusjonen må legge ved en oversikt over gjennomførte alternative publikumsrettede aktiviteter (ev. planlagte aktiviteter [..]).*
- *institusjonens inntektstap dekkes kun dersom institusjonene også har tilbudt alternative publikumsrettede aktiviteter i perioden.*

I tillegg er det presisert at

- *[m]erutgifter vil bli prioritert dekket før ev. tapte inntekter.*

Disse forutsetningene og prioriteringene er ikke formulert i Prop. 51 S (2020-2021) som er lagt frem for behandling i Stortinget.

Det betyr at Stortinget er underinformert om hvilke betingelser som er lagt til grunn for tilskuddet, og dermed ikke er gitt anledning til å korrigere Kulturdepartementets brudd på armlengdeprinsippet.

I stedet for å gi Stortinget et tydelig beslutningsgrunnlag, har departementet gjennom uklare formuleringer i proposisjonen gitt seg selv et tolknings- og handlingsrom som skyver beslutningsmyndighet fra Stortinget til departementet.

IKKE I SAMSVAR MED TIDLIGERE SIGNALER

Føringene er heller ikke i samsvar med de signalene som Kulturdepartementet tidligere har gitt institusjonene, jf. brev fra Kulturdepartementet til tilskuddsmottakere av 26. mars 2020:

Det er styret og den daglige ledelsen i institusjonene som fortløpende og på selvstendig grunnlag må vurdere hvilke tiltak som bør iverksettes i lys av den aktuelle situasjonen, herunder om det finnes grunnlag for alternativ drift. Tilskuddet fra Kulturdepartementet må brukes i tråd med formålet.

I tråd med armlengdeprinsippet, presiserte departementet i dialog med NTO og institusjonene den gang at det er institusjonene selv som definerer hvilke former for alternativ drift som er innenfor formålet.

TREFFER SKJEVT

I tillegg til fundamentale kunstneriske utfordringer, er digital formidling kostnadskreven og fordrer planlegging over tid. Teatrene har ikke selv kompetansen som skal til for å gjennomføre digitale prosjekter, og flere har gjennom høsten hatt forholdsvis omfattende tilbud ute for å kjøpe slike tjenester fra aktuelle produksjonsselskap. De som ikke allerede har inngått slike avtaler, vil antakelig møte begrenset kapasitet på dette i markedet nå.

Presiseringen i departementets utkast til retningslinjer om at den publikumsrettede aktiviteten også kan presenteres etter 31. desember er bra fordi det gir et større rom for planlegging, etterarbeid og kvalitetssikring.

Like fullt vil ordningen vanskelig la seg besvare av samtlige av de institusjonene som er hardest rammet av innstramningene og som har store behov for å få kompensert tapte inntekter.

De institusjonene som ikke allerede har planlagt for digital formidling vil, innenfor en ansvarlig økonomistyring, ikke kunne ta beslutninger som innebærer betydelige kostnader når tilskuddene blir fordelt etterskuddsvis uten noen garanti om hva som faktisk vil bli dekket.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

Marta Færevaa Hjelle
styreleder

Morten Gjelten
direktør